

ЛІБЕРАЛІЗАЦІЯ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ВСТУПУ ДО ЄС

Циганюк Д.Л., аспірант,
Українська академія банківської справи

Економічна сутність і роль міжнародного ринку капіталів полягає в перерозподілі ресурсів у глобальному масштабі. Практично в усіх розвинених країнах світу (а останнім часом і в державах із ринковою економікою, що формується) фінансові ринки мають міжнародні відгалуження. Нові електронні банківські технології значно збільшують можливості, надають учасникам точну миттєву інформацію про стан фінансових ринків будь-яких країн і дозволяють опрацьовувати дані у швидкісному режимі.

Процес глобалізації та лібералізації міжнародних фінансів і світової економіки настільки інтенсивно просунувся вперед, що в разі недотримання і неприєднання до цього (що перетворився на світовий) стандарту, на практиці дуже важко досягти цілей, звичайно занадто вузьких, через які Україна не приєдналася до конвертованості валюти, рекомендованої МВФ.

Комітет експертів ОЕСР, який періодично проводить порівняльний аналіз ринків капіталу, вважає, що, попри національні відмінності ринків капіталів, вони мають подібні риси: високий ступінь монополізації, збільшення ролі держави як боржника, кредитора та гаранта, підвищення ролі інституціональних інвесторів, тенденції до уніфікації, інституціоналізації та інтернаціоналізації. З цією метою країни проводять реформи своїх банківських, економічних і кредитних систем і фондової біржі.

Беручи до уваги досвід центральноєвропейських країн з перехідною економікою, що вступили до ЄС, слід зауважити, що лібералізація руху капіталу відбувалася у трьох напрямках:

1. лібералізація операцій на фондовому ринку;
2. лібералізація банківського сектору;
3. лібералізація валютного регулювання та контролю.

Насамперед при лібералізації ринку капіталів слід звернути увагу на розвиток фондового ринку, адже він є основним індикатором розвитку економіки країни в цілому. Питання покращення інфраструктури, інформаційного та програмного забезпечення учасників ринку у нас вирішуються силами фондових бірж та позабіржових організацій, так, в принципі, і має бути. Але є деякі моменти, які потребують втручання держави.

При лібералізації фондового ринку, перш за все слід звернути увагу на регулювання обігу похідних цінних паперів. Для України запровадження нових фінансових інструментів може бути одним із чинників стимулювання наявного товарного та фінансового ринку, сприяти розв'язанню проблем обміну, адаптації продукції базових галузей до умов ринкового середовища, формуванню ринкових інструментів управління ризиком і механізмів біржової торгівлі, створенню сучасного механізму ціноутворення й моніторингу реального економічного і товарного обігу, процесів інвестування. Однак законодавство України не має досконалих норм, які б передбачали регулювання випуску та обігу похідних інструментів, що значно гальмує розвиток ринкових реформ у цілому. Аналіз використання деривативів на ринках, що розвиваються, показує, що ф'ючерсні контракти та опціони — інструменти організаційно оформленого ринку — не охопили значної частки у загальному обсязі операцій на ринку деривативів. Найпоширенішими інструментами, що використовуються на ринках деривативів, є позабіржові, а серед них — свопи.

Слід також звернути увагу на розширення переліку базових активів для деривативів. Найшвидше зростає такий сегмент глобальних ринків та ринків країн, що розвиваються, як ринок кредитних деривативів. Вітчизняне правове поле полишає кредитні деривативи поза увагою, хоча кредитні деривативи входять до переліку тих інструментів, які потенційно можуть збільшити потоки капіталу до фінансового ринку країни.